

Lausunnon antaminen Kanta-Hämeen maakunnan vesihuoltosuunnitelma 2040 -luonnoksesta

298/14.05.01/2025

YMPLA 27.08.2025

Valmistelija Ympäristöpäällikkö Niina Salminen-Åberg,
p. 050 5640009, niina.salminen@forssa.fi

Kanta-Hämeen vesihuoltosuunnitelman 2040 laatimiseen ovat osallistuneet Kanta-Hämeen maakunnan kunnat, niiden omistamat vesihuoltolaitokset ja Etelä-Savon ELY-keskus. Suunnitelman työstämisestä vastaavana konsulttina on toiminut Ramboll Finland Oy.

Kanta-Hämeen alueen vesihuollon kehittäminen on perustunut hyvään seudulliseen ja ylikunnalliseen yhteistyöhön. Alueella tehdään myös laajaa ylimaakunnallista vesihuoltoyhteistyötä mm. Uudellemaalle, Varsinais-Suomeen sekä Pirkanmaalle. Seudullisia ja ylikunnallisia vesihuollon yleis- ja kehittämissuunnitelmia on Kanta-Hämeen alueella laadittu noin kaksikymmentä vuotta sitten. Suunnitelmat ovat pääosin toteutuneet.

Nykyiset vesihuollon yleissuunnitelmat on katsottu tarkoituksenmukaista päivittää yhdeksi koko Kanta-Hämeen maakunnan kattavaksi vesihuoltosuunnitelmaksi. Vesihuoltosuunnitelman laadinnassa on huomioitu Kansallisen vesihuoltouudistuksen, Vesilaitosyhdistyksen strategian 2021–2030 sekä läntisen Suomen vesihuoltostrategian 2050 ja siitä laaditun Kanta-Hämeen vesihuollon nykytilanteen 2019 tavoitteita ja toimenpiteitä.

Vesihuoltosuunnitelman tarkoituksena on esittää kaikki mielekkäät vaihtoehdot kestävien ja teknistaloudellisten ratkaisujen osalta. Valituilla ratkaisuilla vaikutetaan koko maakunnan vesihuollon kehittymiseen ja turvaamiseen. Lisäksi ratkaisuilla edistetään maankäytön ja elinkeinojen kehittymistä sekä viime kädessä asukkaiden ja ympäristön hyvinvointia.

Valmiin vesihuoltosuunnitelman on tarkoitus toimia kuntien omien vesihuoltosuunnitelmien ja kunnallisten vesihuoltolaitosten toimenpidesuunnitelmien ajantasaistamisen katalyyttinä ja taustamateriaalina.

Suunnitelmassa pyritään vastaamaan seuraaviin hankkeen valmistelussa havaittuihin vesihuollon järjestämisestä koskeviin haasteisiin ja mahdollisuuksiin:

- Vesihuoltopalvelujen kehityksen ja jatkuvuuden varmistaminen
- Vesihuoltolaitosten toimintavarmuuden lisääntyminen erityistilanteissa

- Kunta- ja vesihuoltolaitosyhteistyön syveneminen
- Vesihuollon ja maankäytön suunnittelun yhteensovittaminen
- Vesihuoltoratkaisujen ekologinen kestävyys
- Vesihuoltoon kohdistuvien muutosvoimien huomioiminen (väestön muuttoliike, ilmastonmuutos, kiertotalous, resurssitehokkuus ja hiilineutraalius).

Kanta-Hämeen vesihuoltosuunnitelma 2040 on julkinen asiakirja. Suunnitelman lisäksi on laadittu salassa pidettäviä tietoja sisältävät osaraportit sekä kuntakohtaiset toimenpidelistat, jotka eivät ole julkisia eivätkä siten ole mukana tällä lausuntokierroksella.

Kanta-Hämeen maakunnan vesihuoltosuunnitelma 2040 -luonnos on oheismateriaalina.

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus

Ympäristölupalautakunta antaa Kanta-Hämeen maakunnan vesihuoltosuunnitelma 2040 -luonnoksesta seuraavan lausunnon:

Vedenhankinnan suunnitteluvaihtoehtoisissa Forssan seutukunnalla on otettu kattavasti huomioon kaikki mahdolliset tällä hetkellä tiedossa olevat alueet ja vaihtoehdot. Raakaveden saatavuuden varmistamiseksi pitäisi ensisijaisesti huolehtia pohjaveden suojelusta. Suunnitelmassa tuodaan useaan kertaan esille pohjavesisuojausten teko tärkeiden vedenottamoiden vaikutusalueille. Tavoite on hyvä, mutta pohjavesien suojausten rakentaminen on ehdottomasti liian hidasta. Pohjavesialueiden ja ottamoiden suojelua pitää edistää voimakkaasti kaikilla muillakin keinoilla. Tässä tilanteessa korostuu mm. varavesialueiden kartoituksen ja käyttöönnoton tärkeys.

Ehkä merkittäväintä on kuitenkin pohjaveden riskikohteiden kartoitus, tunnistaminen ja poisto. Forssan seutukunnan pohjaveden suojelusuunnitelma tulisi päivittää jo vuonna 2026, koska vuonna 2017 tehty edellinen suunnitelma on huonosti tehty ja jopa virheellinen. Kaikessa maankäytön suunnittelussa pohjaveden suojelu pitää ottaa nykyistä laajemmin huomioon. Lisäksi uusien pohjavettä tai maaperää uhkaavien toimintojen sijoittamisessa pitäisi on hyvin varovainen sekä perustua tutkittuun tietoon ja riskiarvioon.

Forssan seudulla jätevesien käsittelyvaihtoehtojen laaja tarkastelu on ensiarvoisen tärkeää. Lainsäädännön tiukentuminen jätevesien käsittelyvaatimusten osalta tuo paineita arvioida nykyisten puhdistamojen kokonaistaloudelliset ja tekniset kehittämismahdollisuudet.

Haja-asutuksen osalta kannattaa painottaa kiinteistökohtaista jätevesien käsittelyä. Kuivakäymälöiden rakentaminen seutukunnalla ei ole edistynyt. Kuivakäymäläratkaisusta tulisi runsaasti valistaa käyttäjiä, suunnittelijoita, rakentajia sekä viranomaisia. Lukuun ottamatta ranta-asutusta, näyttää siltä, että Forssan seutukunnalla

haja-asutuksen määrä tulee vähenemään huomattavasti. Käytäntö on osoittanut, että jo nyt tietyillä alueilla kunnallista viemärointia on laajennettu turhan paljon; liittyjiä ei ole.

Organisatoriset vaihtoehdot tulisi arvottaa vasta siinä vaiheessa, kun ensin on selvitetty ja arvioitu vedenhankinnan ja jakelun sekä jätevesien käsittelyn eri vaihtoehdot. Organisaatiovalintojen pitäisi perustua eri vesihuoltotoimien käytännön, talouden ja erityisesti toimintavarmuuden kannalta järkevien ratkaisujen toteuttamiseen.

Päätös